

Formos ir šviesos estetas

2008 m. rugsėjo 25 d. Vilniuje, Lietuvos dailės muziejaus Radvilų rūmuose, atidaryta Algimanto Kezio retrospektyvinė fotografijų paroda „Formos ir šviesos estetas“, skirta menininko 80-mečiui ir jo kūrybinio kelio penkiasdešimtmečiui. Visi joje eksponuoti kūriniai – iš LDM fotografijos rinkinio (juos autorius muziejui yra padovanojęs). Paroda veikė iki 2008 m. spalio 26 d. Ją skaitytojams pristato parodos kuratorė Aldona Rudzevičienė.

Lankytojus parodoje džiugino A. Kezio nuotraukos, jau tapusios fotografijos klasika, ir naujais jo kūriniais. Apibendrinamas savo kūrybą, A. Kezys yra pasakęs: „Mano kelias – tai lyg kokio keliauninko, kurį žavi saulėlydžiai, šešėliai, atspindžiai, kartais ir veidai. Savo nuotraukose nieko nebandau įrodinėti, nieko nereklanuoti, tik dalinuosi džiaugsmu, kad atradau grožio spindulį kurioje nors žemės kertėje“

► Kiekvienas susitikimas su Čikagoje gyvenančiu fotografu Algimantu Keziu muziejininkams, fotomenininkams ir fotografijos tyrinėtojams bei fotomėgėjams – didžiulė šventė, nes, nors ir sulaukęs garbaus amžiaus, A. Kezys visada žvalus, sąmojingas, nenustygstantis vietoje. Tokį jį pamatėme ir šioje parodoje.

► A. Kezio draugai juokauja, kad karo metais sudegė jo tapatybę patvirtinantys dokumentai, tad jis naudojasi svetimais, tik vyresnio asmens, kad pensiją anksčiau gautų. Tuo tarpu autorius tikina, kad tikrai yra gimęs 1928 m. spalio 28 d. Vištyčio mieste – neįtikėtinos vidinės energijos žmoguje neaptiksime nė ženklų senatvės negalios. Jaunatviškas ir gyvybingas fotografas turi daugybę naujų sumanymų. Vieną parodą rengdamas jis mąsto apie kitą, vos išleidęs knygą skuba greičiau sudėti naują. Tas

Aesthete of Form and Light

Aldona RUDZEVIČIENĖ

The publication presents Algimantas Kezys retrospective photograph exhibition “Aesthete of Form and Light” opened on 25 September 2008 in Vilnius, at Lithuanian Art Museum Radvilos Palace, to celebrate the artist’s 80-th anniversary and the 50th anniversary of his creative activities. All the exhibits are from the photography collection of the LAM (photography author has presented them to the museum). The visitors at the exhibition were delighted by A. Kezys photographs, which have already become photography classics, and his newest creations.

To meet photographer Algimantas Kezys residing Chicago (USA) every time is a big feast to the museum staff, photograph artists and photograph investigators as well photography amateurs – as, even though of honourable age already, A. Kezys is always buoyant, ingenious, restless soul. We saw him like this in this exhibition as well.

kūrybingas judėjimas pirmyn „be stabdžių“ yra ne garbėtroškos sindromas, o nenuilstamo ir smalsaus nenuoramos bandymas atsakyti į keliamus klausimus. Teologo ir filosofo (1961 m. A. Kezys buvo išventintas kunigu, o 1966 m. Lojolos universitete Čikagoje įgijo filosofijos magistro laipsnį) klausimai nukreipti ne į kasdienę socialinę rutiną – jis visada pakyla aukščiau racionaliai apibrėžiamos materijos.

► Išnaudodamas šviesos ir formos, o pastaraisiais metais spalvos ir montažo sintezę, fotografas skverbiasi į sudėtingus žmogaus bei pasaulio slėpinius. Realybė yra daugiasluoksnė bei įvairialypė, tad net fotografija, objektyviausia jos atspindėjimo priemonė, nepajėgi atskleisti komplikOTOS ir neapbrėpiamos visumos. Tačiau A. Kezys to ir nesiekia – objektyvu fotografas fiksuoja tik į jo meninę akį įkritusius tikrovės krislus. A. Kezio dėmesio centre visada buvo ir išlieka miestas, dažniausiai – Čikaga, bet autorius nerengia turistinių vadovų, nedaro standartinių „vizitinių kortelių“ ir nesistengia sukurti charakteringą Vėjų miesto portretą. Anksčiuosiuose autoriaus darbuose ryški šviesos ir tamsos, juodos ir baltos santykio paieška bei akivaizdžiai išreikštas žaidimas architektonika bei ją papildančiais atspindžiais. Menininkas visada labiau pabrėžia estetizuotą formą nei turinį. Jam rūpi ne Čikagos dangoraižių aukštis ir kiekis, o aptiktas iracionalus ženklas, kuris yra daugiau negu architektūra, toliau negu urbanistinis peizažas, kuris galbūt glūdi tik meninėje sąmonėje. Išnaudodamas savo ypatingo matymo ir mąstymo sąveiką, realistinius objektus bei erdves jis paverčia metafizine tikrove.

Algimantas Kezys. „Sraigtiniai laiptai“. Čikaga, 1968 m.

Algimantas Kezys. „Invalidų rūmų kiemas“. Paryžius (Prancūzija), 1962 m.

► Siekdamas fotografija išreikšti sudėtingą individualią pasaulėjautą, autorius iš dokumentikos realybės fragmentų montuoja ir konstruoja struktūras, išnaudodamas montažo ir dvigubos ekspozicijos technikas. Būdamas imlus šiuolaikinėms realijoms, jis gana originaliai išbandė ir spalvotos fotografijos galimybes. Ilgus metus naudojęs tik nespalvotą vaizdą, fotografas šmaikštuoja, kad visada į klausimą „kodėl nefotografuoja spalvotai“ atsakytų: „I'm colour-blind“ – nematau spalvų“. Iš tikrųjų spalvos jo darbuose yra, kaip teigia autorius, tik dar vienas „žaidimo“ būdas.

► Spalvotoje fotografijoje autoriaus mėgstamos konstruktyvios formos įgauna naują skambesį. Miestovaizdžius jis paverčia mitologine arena, kurioje archetipinių ir modernios civilizacijos ženklų jungtis sukuria emocinę ir intelektualią įtampą. Apie 1998 m. A. Kezys pradėjo eksperimentuoti su skaitmeninės fotografijos technologijomis, kurios jam padeda išraiškingai transformuoti realybę į menines vizijas. 2004 m. jis sukuria seriją „Tūkstantmečio parkas, Čikaga“, o 2007 m. – naują ir pirmą kartą

Algimantas Kezys. „Stotis. Čikaga“, 1968 m.

eksponuojamą Vilniuje seriją „Dvigubi atspaudai. Mūsų pasaulio sukūrimas“. Paskutiniuose darbuose autorius pasiūlo savitą požiūrį į pasaulio sandarą modelį.

► Fotografijos menu Kezys susidomėjo būdamas studentas, apie 1958 metus. Nuo 1964 m. pradėjo rengti parodas. Fotomenininko talentas buvo pripažintas JAV visuomenės 1965 m., surengus parodą Čikagos meno institute. Nuo tada A. Kezys eksponavo kūrinius daugelyje Šiaurės ir Pietų Amerikos bei Europos muziejų. Jo darbai pasirodydavo žurnaluose ir knygose abipus Atlanto. Nuo 1990 m. menininko parodos kasmet vyksta ir Lietuvoje. Fotografas yra platus akiračio kultūros žmogus, daug dėmesio ir jėgų skiria lietuvių menui Amerikoje puoselėti. 1966 m. A. Kezys įkūrė lietuvių fotografijų archyvą (dabar Budrio archyvas), Amerikos lietuvių bibliotekos leidyklą, 1980 m. Čikagoje įsteigė galeriją, kuri rengė lietuvių meno parodas, leido katalogus. A. Kezio rūpesčiu JAV išleista apie 90 knygų, kurių didžiąją dalį sudaro fotoalbumai bei parodų katalogai. Vienas įdomesnių paskutinių metų leidinių – autorinis fotoalbumų triptichas „Čikaga“. 1997 m. Kezio iniciatyva internete eksponuota pirmoji virtuali lietuvių fotografijos paroda. Menininkas sukūrė dokumentinių filmų apie lietuvių išsivijimo asmenis, kultūrinius įvykius. Dirbo jaunimo organizacijose, vadovavo Jaunimo centrui Čikagoje, rūpinosi jų spauda, redagavo laikraštį „Žvaigždė“. Už aktyvią kūrybinę ir visuomeninę veiklą A. Kezys ne kartą pelnęs JAV lietuvių bendruomenės padėką, o 1999 m. apdovanotas Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu. ■